

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
OCT 17 1927

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni
prostor:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4804.

LETO—YEAR XX. Cena lista: 10 centov. Subscribed to: \$4.00 yearly. Chicago, Ill., ponedeljek, 17. oktobra (October 17), 1927. STEV.—NUMBER 244

Zvezna prepoved najhujših udarec rudarski uniji

Proti tej sodnijski prepovedi se apelira na višjo instanco. — Ta sodnijska prepoved, ki jo je sodišče izdalo, je bila namenjena za preprečitev udarcev v rudarstvu v Pittsburghu. Sodišče je izdalo to prepoved, ker je bilo v Pittsburghu veliko udarcev, ki so bili zelo nevarni. Sodišče je izdalo to prepoved, ker je bilo v Pittsburghu veliko udarcev, ki so bili zelo nevarni. Sodišče je izdalo to prepoved, ker je bilo v Pittsburghu veliko udarcev, ki so bili zelo nevarni.

Zvezna brezplačna posredovalnica za delo obuja dobre upo

Uslužbeni zvezne posredovalnice za delo poročajo optimistično iz znamenj zadnjih deset tednov. — Washington, D. C. — Zvezna posredovalnica za delo ima krištem Zdrženih držav svoje postaje. Izdala je izredno poročilo. Zvezna posredovalnica ima na svojih postajah nastavljene svoje zaupnike, ki ji od časa do časa poročajo o položaju. Poročila teh zaupnikov so rožnata, polna optimizma, ki so ga dobili pri študiranju razmer zadnjih deset tednov.

SUNAČE ŽELE POOSTRITI PROHIBICIJO

Udarec je namenjen "butlegarjem" in zdravnikom. — Zdravnikom se odvzame pravica za predpisovanje opojnih pijač kot zdravila. — Des Moines, Iowa. — Prohibicionisti ne mirujejo, ampak so na delu za uresničitev svojih zahtev, da ljudje ne bodo pili drugega kot vodo. Oni delajo na tem, da se odvzame varenje neopojnega piva, da se zdravnikom vzame pravica do predpisovanja opojnih pijač kot zdravila in da se izdajo bolj tesne in ostre določbe na produkcijo industrijskega alkohola.

Delavnost stavbinske industrije pojenja v glavnem mestu

Letos bo skoro polovica hiš manj dograjenih kot lani. — Washington, D. C. — Letos bodo zgradili v Distriktu Kolumbije približno 1,700 hiš, medtem ko so jih zgradili lani 3,295, leta 1925 pa 4,400. Hiše za speculacijo so skoraj prenehali graditi, medtem ko lastniki praznih zemljišč v glavnem mestu čakajo, da oddajo v najem stanovanja v zgrajenih hišah in nato prično graditi snova.

Green poziva na politično akcijo prihodnje leto

Kljub dejstvu, da voditelji Ameriške delavske federacije nočejo lastne delavske stranke, priporočajo delavcem politično aktivnost v prihodnji predsedniški volilni bitki. — Federacija se je izrekla proti pobujanju evolucije in cenzuri knjig. — Los Angeles, Cal., 15. okt. — Predsednik Green je v svojem govoru včeraj, s katerim je zaključil 47. konvencijo Ameriške delavske federacije, naredil nerazumljivo potoz. Posvajal je organizirano delavstvo Amerike, da se v polnem številu udeleži politične borbe ob predsedniških volitvah v prihodnjem letu. To je storil kljub temu, da je pred par dnevi pobil resolucijo za ustanovitev samostojne delavske stranke v Združenih državah. V čigavem interesu naj se delavci udeležijo politične akcije, ni povedal. Javno je, da v lastnem, delavskem interesu se ne morejo, ker ne smejo imeti svoje stranke.

Vladno obratovanje Muscle Shoals na vidiku

Opozicija proti vladnemu obratovanju izginja. — Drugo leto bodo volitve. — Washington, D. C. — Če je res, kar govorijo v kongresnih krogih, tedaj izginja opozicija proti vladnemu obratovanju Muscleshools, tega največjega hidro-električnega podjetja, ki ga je vladna vlada gradila sredi vojne časa, ko se je bilo bati, da potapljače preprečijo dovoz gotovih sirovin ali da se soliter porabi za drugo, kot za smodnik in umetno gnojilo. Najbolj dvodnevni opozicionisti se mehanizirajo in pravijo, da vlada obratuje Muscleshools za pet ali deset let, da se vidi in spozna, ali koristi vladnega obratovanja za ljudstvo.

Francoza proletela južni Atlantik

Dvatisočmilijski polet iz Afrike v Južno Ameriko v 21 urah. — Pernambuco, Brazilija, 15. okt. — Francoska letalca Dieudonne Costes in Joseph Lebriz sta ob enajstih v popoldni noči dospela v Port Natal na obali Brazilije iz St. Louisa, Senegal v zapadni Afriki. Velika množica je navdušeno sprejela letalca, ko se je njuno letalo "Nungesser-Coli" spustilo na tla. To je bil prvi polet brez prestopa čez južni Atlantik. Morala razdalja med Afriko in Južno Ameriko znaša na tej črti približno 2000 milj in Francoza sta jo premostila v 21 urah. Letala sta nekaj več kot sto milj na uro. Bil je tudi najdaljši polet, ki so ga Francozi do danes dosegli z enim samim prestopom. Od Pariza do Port Natala je približno 4700 milj. Na tej zračni poti sta pristala samo enkrat, to je v St. Louisu na zapadni obali Afrike, kjer je francoska kolonija Senegal. Costes in Lebriz bosta nadaljevala polet v Buenos Aires, Argentini.

Ameriški finančni diktator za Poljake

Dawesov načrt na Poljskem. — Vlada ne bo smela najeti nobenega posojila in izdati denarja brez diktatorjevega dovoljenja. — Varšava, 15. okt. — Poljska dobi ameriškega finančnega diktatorja, ki bo nadzoroval poljske finance v interesu ameriških bankirjev, ki so dali Poljski kom najnovejšo posojilo v višini 70 milijonov dolarjev. Kako poročajo poljski listi, bo Charles Dawes iz Chicaga, pomožni zakladnikar v Washingtonu, finančni diktator. Pogoji, ki jih je podpisala poljska vlada, značijo, da se Dawesov načrt podvoji in raztegne na Poljsko. Na podlagi pogodbe z ameriškim bankirji v Wall Streetu mora Poljska zastaviti za posojilo vse svoje carinske dohodke in spremeniti mora svoj budžetni sistem kakor zahtevajo bankirji. Vsa leta mora poljska vlada predložiti ameriški direktorju poročilo o stanju budžeta. Nadalje mora Poljska — kakor Nemčija na temelju Dawesovega načrta — reorganizirati svoje železnice, da bodo nošle dobiček. Poljska vlada ne sme najeti nobenega posojila od državnih bank, ki je odgovorna za valuto, in ne sme izdajati denarja brez dovoljenja ameriškega finančnega direktorja. Poljska državna banka se mora reorganizirati kakor se je morala nemška državna banka in ameriški direktor postane član njene uprave za tri leta.

Gomez je zajet

Mehičke čete obkolile skrivnišče vstalega voditelja. — Mexico City, 15. okt. — Stalni šef Alvarez poroča, da so svezne čete generala Jacobarja v Vera Cruzu prišle na sled ubožnemu voditelju ponesrečene revolte in predsedniškemu kandidatu Arnulfo Gomezu. Skrišče se v okolici Huastaca in s seboj ima le 35 mož. Ujetje Gomeza, ali njegova smrt, še ne spusti v boj, je vprašanje nekaj ur. Alvarez je tudi objavil detajlirano poročilo o bitki pri Ajahuacalu zadnje nedelje, v kateri je bil Gomez premagan. V bitki je bilo ubitih 185 mož, od katerih je bilo 29 federalcev; razen tega imajo federalci 64 ranjenecov. Koliko je bilo vstalec ranjenih, ni znano. Drugo uradno poročilo se glasi, da rebelne tolpe v državi Jalisco, ki so izgvale krvave izgube v Guadalajara pred par dnevi, niso v zvezi s Serrano-Gomezovo vstajo, pač pa so veraki fanatiki, ki so skušali izkoristiti situacijo v Vera Cruzu in drugod.

Čangtaolnova armada se ujela v past

Jen Hailan, vodja šanske armade, je izvršil eno najstrategičnejših potez v zgodovini kitajskih voja. — Tokio, 16. okt. — V Pekingju je bilo danes razglašeno obsedeno stanje, kakor poroča častnikaraka agentura Bengo. Nad mestom so se pojavili aeroplani šanske armade, ki so s bombami razdejali železniški most 18 milj južno od mesta. Peking, 15. okt. — Po enem tednu neprestanega "znaganja" Mandžurcev je Peking danes razočaran. Zdal se je pojasnjen čuden manevar, ki ga je izvršil Jen Hailan, guverner province Šansi in vodja armade 100,000 mož, ki prodira proti Pekingju s severozapada. Ko so Jenove čete pred enim tednom ovojile Čočav, 80 milj od Pekinga, so se hitro umaknile iz mesta. Jenova armada se je začela umikati na vsaj črti središča fronte nazaj proti Kalganu. Mandžurski diktator Čangtaolin je udaril z vso silo te armade v vrzel — medtem po je Jen manevriral na obeh bokih toliko časa, da je zvalil Mandžurce v past. Posledica te strategične poteze, katere Čangtaolin ni videl — je niso mogli videti njegovi modri evropski vojaški eksperti — so je pokazala včeraj, ko so šanske čete nenadoma udarile skozi prelaze na obeh straneh zajete pekingske armade in se pojavile komaj petnajst milj od obzidja Pekinga. Mandžurci se zdaj umikajo nazaj, a je že prepozno.

Albanski poslanik ubit v Pragi

Praga, 15. okt. — Albanski poslanik Cene baj, ki je pravkar prišel v Čehoslovakijsko, je bil smrti ustreljen v praški restavraciji. Njegov morilec je Abdi-baj Bebi, 23letni albanski študent. Ko je bil aretiran, je izjavil, da je ubil poslanika zato, ker je "prodal Albanijo Jugoslaviji." Cene baj je bil prej poslanik v Beogradu. Letalo padlo; pet mrtvih. San Antonio, Tex. — Pet oseb je bilo ubitih, ko je velik monoplan tukaj treščil na tla v soboto. Štirje so bili poškodovani.

Novi iznajdba

"Televox", novi stroj, se pokravlja glas svojega gospodarja na daljavo. Stroj uže luči in izvrši druga dela na samo besedo. — New York. — Elektrotehnika je razvila novo čudo, ki je bilo demonstrirano zadnji teden v New Yorku. Patent nove iznajdbe ima Westinghouse Electric Company, demonstriral pa je R. J. Wensley, inženir te družbe. Kdo je aktualni iznajditelj, ni znano. Nova iznajdba je stroj, ki so ga krstili za "televox". Stroj ali aparat je v skrinjici, tri čevlje visoki in dva čevlja široki, in sestoji iz obilne kombinacije žičnih svitkov, magnetnih ročajev in naprav, ki se navadno vidijo pri radiu. Wensley je pojasnil, da je to "mehanični človek" s mehaničnimi možgani, ki uboga in stori vse, kar mu reče. Aparat je zvezan s telefonsko žico in ima zelo občutljivo "uho." Kadar ga pokliče po telefonu, se odzove le takrat, če mu daš pravi ton glasu. Aparat se more tako urediti ali intonirati, da se odzove le gotovi višini ali nižini glasu, drugače ostane gluhi in nepremični. Kadar mu torej daš svoj glas ali pravi ton, tedaj "televox" avtomatično odpre premikalo in uže električne luči v hiši, požene električno pahljajo, uže električno peč, odpre radio ali nastavi in uže žarkomet, sploh naredi vse, za kar ima aranžirane žice in zvezo in kar je spojeno z notami človeškega glasu. Priče, ki so prisostvovala demonstracijam, so kar strmele, ko je električni stroj izvršil razna dela v sobi na eno samo besedo, ki je prišla po žici iz daljave več milj.

MAJHEN VEROK, PA VELIK UČINEK

Opa piliča vstanka, avto telebal 50 čevljev globlino. — Middletown, N. Y. — Ko se je Walter Cook blizal s svojim avtom na ovinku železniškemu mostu, ga je opa piliča v čenek na nogi. Izgubil je kontrolo in avto je telebal v globlino na železniški tir. On in žena nista zadobila nobenih poškodb. Ko sta se pobrala in prepričala, da nista poškodovana, je zatula parna piščal lokomotive in mimo je pripeljal tovorni vlak in zdrobil avto na kose.

